

Tohum

Yazan: İsmet Hulusi

77-511597

Eserin müellifi şair
Necip Fazıl

Üç perdelik «Tohum» piyesinin müellifi Necip Fazıl Kısakürek, «Türk Tiyatrosu» mecmuasında diyor ki:

«Tohumun biricik gayesi şudur:

Mahrem benliği fikirlerinde, fikirleri aksiyonlarında ve aksiyonları memleket müdafaasında gizli bir şahsiyet desem..

Tersinden söyliyelim:

Memleket müdafaası aksiyonun, aksiyon fikrin ve fikir sakladığı benliğin peçesi olmak niyetindedir.

Bu hüvesi tahtında müstetir gayeyi belirtecek olan üç perdelik piyesinin üç perdesini de ayrı ayrı anlatayım:

Birinci perde:

Birinci perdede piyesin kahramanı Ferhat Beyi hancının ağzından dinliyoruz.. Ferhat Bey; görüşü, düşünüşü, yaradılışı başka bir adam. Onu seviyorlar, onun arkasından koşuyorlar, onun dediğini yapıyorlar... Maraşın kurtuluşu için çalışmalar hep onun emrinde...

Ferhat Beyin bir de kardeşi var: Osman! Komiteciler Osmanı «Erkek sen, filân saatte, filân yere gel!» diye çağırıyorlar. Osman gidiyor. Fakat geri gelmiyor. Komiteciler onu öldürüyorlar. Herkes müteessir, herkes ağlıyor, yalnız Ferhat Bey bu işe hiç şaşmamış görünüyor.

Hancıdan bunları öğrendikten biraz sonra Ferhat Beyi sahnede görüyoruz; Ferhat Bey, öldürülen kardeşi Osmanın karısını komitecilerin kaçırdıklarını haber almıştır. Gidecek ve komitecilerin reisini alıp getirecektir.

— Bu, akıllı işi değildir!

Diyenlere cevap veriyor:

— İnsanda akıldan daha büyük bir varlık yok mu? Bu varlık olmasa; topa, mitralyöze, tanka karşı silâhsız çarpışmaya kalkışanlar bulunur mu?

Komitecilerin reisine hitapla bir mektup yazdırıyor. Ve mektubu götürecektir adama parolayı bildiriyor:

Parola: Tohum!

İkinci Perde:

İkinci perde bir meyhanede geçiyor; meyhanede komiteciler toplanmışlar. Ferhat Bey saat on ikide meyhaneye gelecek ve gelir gelmez öldürülecektir. Ferhat Bey geliyor, onu öldürmek için bekleyenler nedense bir şey yapamıyorlar. Ferhat Bey lâmbayı söndürüyor. Reisi almış götürmüştür.

Üçüncü Perde:

Üçüncü ve son perde gene handadır. Osmanın karısı kurtarılmış, hana getirilmiştir. Kadın kendisinden şüphe edildiğini anlamıştır. Fakat o, gittiği gibi ter temiz dönmüştür; bunu hancıya anlatıyor.

Sahneye Ferhat Bey geliyor ve hemen Tohumdan bahsetmeye başlıyor. Tohumu anlatıyor, maddeyi anlatıyor, makineyi anlatıyor!..

Kendisile konuşmak isteyen Osmanın karısını dinlemiyor; Osmanın karısı çekiliyor, birkaç el tabanca patlıyor, Maraş kurtulmuştur.

— Maraş kurtuldu herkes yerli yerine.

Piyes te böylece bitiyor.

* * *

Tohum, umumiyet itibarile bir tiyatro eseri olmaktan uzaktır. Sahneler birbirine

fena eklenmiş ve bilhassa perdeler birbirinden pek aykırı düşmüştür.

Birinci perdede hancının Ferhat Beyi anlatışı iyi, Ferhat Beyin heyecanı fena değil, Ferhat Beyin tiradı güzel yazılmış olmasından itibarile dinleniliyor.

İkinci perde daha ziyade bir hareket perdesi olmak gerekken pek az hareketli; komiteciler meyhanede oturmuşlar; bir vak'a var; bu vak'ayı merakla öğrenmek isteyenler reisleri ortada yok, komiteciler bekliyorlar, bu arada Kozanoğlu türküsü söyleniyor.. Nihayet reis geliyor ve iş anlaşılıyor.

Merak neye? Bekleyiş neden? O heyecan arasında Kozanoğlu türküsü niçin söyleniyor?

Kiliseye toplananların yakılmak istenildiğinden bahsetmeye mana var mı? Sahnede ufak Türk çocuğunun boğazına bıçak dayamak iyi mi ve ne münasebet?

Bütün bunlar sahneye hareket vermek içinse boşuna olmuş, çünkü sahnede hareket yok. Eğer piyesi uzatmak içinse o başka: Böyle olduktan sonra müellif piyesin mevzuile alâkası az bir dördüncü perde daha ilâve etseydi, gene kimse bir şey demezdi.

Elleri tetikte; Ferhat Beyin gelmesini bekleyen komitecilerin korkuları da feci sahneler arasında zevksiz bir komiklik oluyor.

Üçüncü perdede, Ferhat Bey konuşuyor, Tohum! Bütün sözleri Tohum üzerinde Heyecanla anlatıyor. Anlattığı, anlaşılması güç bir tohum felsefesidir. «Anlıyan anlasın» diyenler olur belki: Fakat tiyatro, seyirci için yazılır; «anlıyan anlasın» şiiri olur ama «anlıyan anlasın» tiyatrosu olmaz.

Tohum piyesinde Ferhat Bey rolünü Ertuğrul Muhsin yaptı. Tohum felsefesini anlatan o idi. Uzun uzun tohumdan, buğday tanesinin yanındaki buğday tanesine galebesinden bahsetmek, ruhu maddeyi anlatacak cümleler arasında anlatmaya çalışmak pek kolay iş olmasa gerek..

Hancı rolü Galipte idi, birinci perdede Ferhat Beyin kim olduğunu bir köylü anlatışı ile iyi anlattı.

Tohumda rol alan bütün aktörlerden bahsetmeye lüzum görmedim. Hareketsiz bir piyeste aktörden fazla bir şey beklenilemezdi ki!

